

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/44011,Regionalny-Komitet-Wykonawcy-NSZZ-quotSolidarnoscquot-Region-Mazowsze.html>
19.05.2024, 12:00

Regionalny Komitet Wykonawcy NSZZ "Solidarność" Region Mazowsze

Hasło wydrukowane w **Tom V**

Regionalny Komitet Wykonawczy „S” Region Mazowsze (RKW), późn. zmieniono nazwę na Regionalna Komisja Wykonawcza. Struktura konspiracyjna koordynująca i kierująca działaniami podziemia w Regionie Mazowsze. Utworzony 8 V 1982 jako ośrodek kontynuujący działalność „przedwojennego” Prezydium Zarządu Regionu. W skład RKW weszli: Zbigniew Bujak (do aresztowania 31 V 1986), Wiktor Kulerski, Zbigniew Janas (do ujawnienia w 1984), Zbigniew Romaszewski (do aresztowania 29 VIII 1982); od X 1983 Konrad Bieliński, od 1984 Jan Lityński. Centralnym ogniwem struktury organizacyjnej RKW, w tym systemu łączności, było Biuro, kierowane przez Ewę Kulik (1982–1986). Poprzez Biuro komunikowały się z RKW osoby kierujące poszczególnymi inicjatywami konspiracyjnymi, przedstawiciele porozumień międzyzakładowych, komisji zakładowych, redaktorzy pism, szefowie wydawnictw itp. Stworzono rozległy system mieszkań konspiracyjnych przeznaczonych dla ukrywających się, na spotkania, na „skrzynki” łączności konspiracyjnej oraz kolportażu. Odrębnie funkcjonowało biuro Wiktora Kulerskiego. 1982–1986 utrzymywano kontakt ze Szwecją, skąd przemycano sprzęt poligraficzny, rozprowadzany nast. w regionie. 1982 gł. staraniem członka RKW Zbigniewa Romaszewskiego powstało Radio „Solidarność”, które – mimo aresztowań jesienią tego roku – emitowało programy do 1989. XII 1982 przy RKW utworzono Zespół ds. Kultury (Teresa Bogucka, Marta Fik, Andrzej Jarecki, Bohdan Kosiński, Tadeusz Kaczyński, Krzysztof Knittel, Halina Mikołajska, Kazimierz Orłoś, Andrzej Osęka, Aleksander Wojciechowski). Akcjami ulotkowymi,

malowaniem napisów na murach, przygotowywaniem manifestacji itp. zajmowały się Grupy Oporu „Solidarni” (kierownik Teodor Klincewicz), podporządkowane RKW od 1982. Szczególnie głęboko zakonspirowana struktura pn. [Armenia](#) (kierownik Wojciech Stawiszyński) organizowała produkcję urządzeń radiowych, od 1983 kierowała też zapleczem organizacyjnym Radia „Solidarność” (tzw. programu I). 1982 RKW współdziałał ze strukturami międzyzakładowymi w przygotowywaniu protestów społecznych, starając się je koordynować i nadać im określony charakter, m.in. hamować radykalizm metod walki; RKW odegrał dużą rolę w przygotowaniu związkowych dokumentów programowych, przyjętych nast. przez Tymczasową Komisję Koordynacyjną (TKK), Społeczeństwo podziemne i Solidarność dziś. Od 1983 blisko współpracował z Międzyzakładowym Komitetem Koordynacyjnym, komunikował się z tymczasowymi komisjami zakładowymi, z których największe działały w ZM Ursus, Hucie Warszawa, FSO. RKW był także inicjatorem akcji ogólnopolskich, np. liczenia frekwencji podczas wyborów 1985 (kierował Konrad Bieliński). 1986 przygotował podziemny ogólnopolski zjazd „S”, który jednak został w ostatniej chwili odwołany wobec aresztowania Z. Bujaka. Od 1983 gł. formą działalności podziemia było przygotowywanie, druk i kolportaż pism i książek. RKW wspierał finansowo, organizacyjnie i materiałowo szereg wydawnictw; 1984 zainicjował utworzenie Fundacji (Konsorcjum) Wydawnictw Niezależnych, które rozwinęło działalność w skali ogólnopolskiej. Od 1982 wydawał też własną gazetę – „Tygodnik Mazowsze”. Przy RKW działali doradcy: Janusz Grzelak i Michał Nawrocki, współpracowali także m.in. Bronisław Geremek, Jacek Kuroń, Jan Olszewski. Od 1982, pocz. gł. w Regionie Mazowsze, rozwijała się niezależna działalność oświatowa, kulturalna i naukowa; 1983 z inspiracji RKW zajmujące się tym komitety utworzyły konsorcjum Oświata Kultura Nauka (OKN), którego opiekunem i koordynatorem był Wiktor Kulerski. Z jego pomocą powołano też przedstawicieli na Zachodzie, ustalono odrębny sposób finansowania i niezależność organizacyjną, co potwierdzono umową z TKK 1986.

Działalność przeciwko RKW angażowała znaczące siły SB, za kierowniczymi działaczami wysłano listy gończe. III 1983 poważniejsze aresztowania, ale nie doszło do dekonspiracji kierowniczych struktur regionu. Dopiero uwięzienie 31 V 1986 Zbigniewa Bujaka, Konrada Bielińskiego i Ewy Kulik spowodowało poważny kryzys organizacyjny. Przewodnictwo RKW przejął Wiktor Kulerski. Do składu RKW dołączyli Michał Nawrocki oraz Wojciech Stawiszyński. Po amnestii i uwolnieniu działaczy „S” (Z. Bujaka 12 IX), członkowie RKW: Z. Bujak, W. Kulerski, K. Bieliński, J. Lityński ujawnili się. Dokonano rekonstrukcji i poszerzenia składu RKW, który działał odtąd półjawnie, inspirując komisje zakładowe do stopniowego ujawniania swej działalności. Do składu weszli Ewa Kulik oraz Henryk Wujec, w kolejnych latach Michał Boni, Maciej Zalewski (obaj 1987). Od lata 1988 w pracach RKW nie uczestniczyli E. Kulik i K. Bieliński, którzy wyjechali do USA. II 1989 całkowite ich ujawnienie i uformowanie nowych władz kierowniczych „S” (powołany wówczas Tymczasowy Zarząd Regionu wybrał nowych członków RKW).

Andrzej Friszke

[Region Mazowsze](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)